

upoštevati omejitve premikov čebel pri pojavu hude gnilobe čebelje zalege in varoze čebel (Pravilnik o ukrepih za ugotavljanje, zatiranje, obveščanje in preprečevanje hude gnilobe čebelje zalege, Ur. l. RS, št. 10/20 in 61/20 ter Pravilnik o ukrepih za ugotavljanje, zatiranje in preprečevanje varoze čebel, Ur. l. RS, št. 21/20).

Veterinarsko potrdilo dobimo na podlagi oddane vloge za promet s čebelami, ki vsebuje tudi izjavo, da čebelje družine ne kažejo znakov hude gnilobe čebelje zalege. Vlogo je treba pred načrtovanim premikom poslati enemu od veterinarjev VF NVI, od lanskega leta dalje pa je vlogo možno oddati (in prejeti potrdilo) tudi elektronsko, in sicer neposredno v Registru čebeljakov. Za to potrebujemo le dostop do Registra čebeljakov (vloga je dostopna tudi na spletni strani ČZS). Pravilnik

o označevanju čebeljakov in stojišč (Ur. l. RS, št. 117/08, 55/13 in 92/15) omogoča tudi registracijo začasnega čebeljaka (če se naredi začasen premik na lokacijo, kjer ni registriranega čebeljaka ali stojišča). Registracija takšnega čebeljaka je možna za obdobje dveh mesecev, opravimo pa jo s prej opisanimi obrazcem. Po opravljenem premiku in namestitvi čebeljih družin na novi lokaciji (stojišče ali začasni čebeljak) je treba na vidno mesto obesiti kopijo veterinarskega potrdila, s katerega so razvidni tudi čebelarjevi podatki.

Če se premiki čebeljih družin med 15. (Primorska) oziroma 25. (preostala Slovenija) marcem in 30. junijem izvajajo z območja, prizadetega s hruševim ožigom (opredeljuje ga trikilometrski krog okoli žarišča okužbe), na neokuženo območje ali na lokacijo, ki je manj kot 1 km oddaljena od roba sadovnjaka, drevesnice ali matičnih nasadov, mora čebelar upoštevati tudi Pravilnik o ukrepih za preprečevanje širjenja in zatiranje hruševga ožiga (Ur. l. RS, št. 50/14) in izvesti ustrezne preventivne karantenske ukrepe.

Pred vsakim premikom čebel na nov kraj jih je treba pregledati in poskrbeti, da so vse družine zdrave, močne čebelje družine, ki so (pred premikom in po njem) oskrbljene po načelih dobre čebelarske prakse ter imajo ves čas tudi zadosti zaloga hrane. Premiki se opravijo v času, ko čebele ne izletavajo, torej v nočnem času ali v času slabega vremena, med prevozom pa je čebeljim družinam treba zagotoviti dovolj zraka. 🍯

Kratki napotki za pridobivanje cvetnega prahu

dr. Nataša Lilek

svetovalka JSSČ za varno hrano
natasalilek@czs.si

Največji izziv pred začetkom smukanja cvetnega prahu je izbira ustreznega osmukalnika. O optimizaciji pridelave cvetnega prahu z uporabo zunanjih kot tudi notranjih osmukalnikov smo v Slovenskem čebelarju že pisali. Več let zaporedoma smo tudi testirali nekatere osmukalnike, ki so na voljo na slovenskem trgu, opisali njihove karakteristike in funkcionalnost z oceno donosov. Podrobnejše rezultate najdete v končnem poročilu aplikativne raziskave Karakterizacija čebeljih pridelkov ter vpliv postopkov obdelave in shranjevanja cvetnega prahu na njegovo kemijsko in mikrobiološko sestavo, ki je objavljeno na spletni strani www.czs.si/content/E14.

Kljub temu pa še vedno ostajajo izzivi, s katerimi se srečujemo, saj je testiranje v praksi veliko zahtevnejše, kot si nekateri predstavljajo. Na zaključke vpliva ogromno dejavnikov, od tipa osmukalnika, moči čebelje družine, geografske lege, rastlinske pestrosti, vremena, tehnologije, obdobja smukanja itd., na nekatere ima čebelar majhen oz. nobenega vpliva, zato so rezultati testiranja pod drugimi pogoji drugačni. Ne glede na to, za kateri tip osmukalnika se odločate, zunanjšega ali notranjšega, pa osnovna priporočila ostajajo enaka.

Ključna je dobra namestitev osmukalnika, predvsem se pri zunanjih velikokrat izkaže, da se težje namestijo in pogosto potrebujejo domačo predelavo, da postanejo uporabni. Vsak odklon od neustrezne namestitve čebele s pridom izkoristijo za prehod v notranjost panja na mestih, kjer si tega ne želimo, tako pri zunanem kot notranjem osmukalniku. Zunanji osmukalnik namestite dovolj zgodaj, da se čebele nanj navadijo. Pri notranjih osmukalnikih to ne predstavlja težave, saj ne motijo čebel pri prepoznavanju pročelja panja. Pomembno je, da je osmukalni predalček

preprosto čistiti in da je dovolj zračen, da zmanjšamo možnost pojava plesni.

Smukajte vedno le pri močnih in zdravih družinah. Smukati začnite, ko je v naravi obilna pelodna paša. Največkrat je to v času cvetenja sadnega drevja. Začetek in potek smukanja prilagodite zunanjim vremenskim razmeram in upoštevajte geografsko lego (npr. razlika med Primorsko in Gorenjsko). Večjo motivacijo za nabiranje cvetnega prahu imajo čebelarje družine, ki imajo v panjih veliko nepokrite zalege, zato se občasno priporoča odzemanje satov s pokrito zalego. Osmukalno ploščico odprite, ko je v naravi suša in ob nenadnem, nepričakovanem zmanjšanem donosu cvetnega prahu, kar je lahko znak, da se čebelja družina pripravlja na rojenje ali prelega. Če je v vašem čebelarstvu najpomembnejši pridelek med, priporočamo, da v obdobju medenja odprete osmukalno ploščico, da čebele niso obremenjene še s smukanjem cvetnega prahu.

Svež cvetni prah je mikrobiološko občutljivo živilo, zato priporočamo, da ga pobirate večkrat dnevno oz. najmanj enkrat dnevno. Cvetni prah očistite mehanskih nečistoč in ga ustrezno shranite (hladilnik, zamrzovalnik) ali obdelajte

(kontrolirano sušenje do največ 35 °C, mešanje z medom in/ali drugimi čebeljimi pridelki). Za zagotavljanje higienskih postopkov pridelave in predelave vam svetujemo, da upoštevate Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu na načelih sistema HACCP. Podrobnejše informacijah glede pridelave cvetnega prahu lahko dobite v sklopu predavanj o označevanju in tehnologiji pridelave cvetnega prahu oz. na seminarjih ter iz izkušenj čebelarjev, ki se že vrsto let ukvarjajo s smukanjem cvetnega prahu. ◆

Vabilo k sodelovanju

Čebelarji, ki pridobivate cvetni prah osmukanec, vabljeni k sodelovanju pri zagotavljanju vzorcev cvetnega prahu. Za potrebe zgoraj navedenih analiz potrebujemo pribl. 25 g cvetnega prahu, ki je že po videzu čim bolj enovrsten (enobarven). Po zaključku analiz prejmete rezultate za svoj vzorec in celotno poročilo. Za več informacij vas prosim, da stopite v stik z nami na natasa.lilek@czs.si ali 01/729 61 29. Hvala!

Moja praksa pridobivanja cvetnega prahu

V našem čebelarstvu za smukanje cvetnega prahu uporabljamo približno 150 zunanjih osmukalnikov na 9, 10 ali 11 + 3 AŽ-panjih. Uporabljamo osmukalnike iz umetne mase proizvajalca Anel ter lesene lastne izdelave, s katerimi dosegamo večje donose. Te začnemo nameščati na panje, ko se začne cvetenje regrata. Samo osmukanje pa pri nas traja tja do konca maja, ko čebele v naših koncih (okolica Kranja) začno nabirati cvetni prah kiselkastega okusa, ki pa pri kupcih ni ravno dobro sprejet. Pri sami optimizaciji skrbimo, da so panji, ki jih smukamo, čim bližje domu. Medtem ko so osmukalniki nameščeni, večkrat preverimo, ali nam kje čebele uhajajo v panj, ter po potrebi zatesnimo s peno. Družine, pri katerih cvetni prah osmukamo, ves

čas držimo v dobri kondiciji, tako da skrbimo, da imajo dovolj nepokrite zalege. Ne osmukamo pa pri družinah, pri katerih se pojavi poapnela zalega. Največ težav pri zunanjih osmukalnikih nam je povzročala kondenzacija pod strehami osmukalnikov, kar pa smo rešili z izdelavo »zračnikov« na strehah. Sami za kakovost skrbimo tako, da cvetni prah pobere dvakrat dnevno z doslednim čiščenjem predalčkov (po možnosti s pranjem vsaj tistih iz umetne mase). Svežega prečistimo ročno ter zamrznemo, drugega pa posušimo v profesionalni kondenzacijski sušilni komori na temperaturi do 35 °C ter vakuumsko zapakiramo. Pri večjih količinah posušenega prahu uporabimo tudi naprave za čiščenje.

Matic Kimovec

Predelan osmukalnik s protikondenzacijskim zračniki na strehi (levo) ter lesen osmukalnik lastne izdelave (desno)